

Pantomima kojarzy nam się zwykle z gatunkiem teatralnym lub grą w kalambury. Jednak obecnie w świecie nauki przypuszcza się, że pantomima z dużym prawdopodobieństwem mogła stanowić istotne ogniwo w procesie ewolucyjnego powstania języka. Na przykład jedną z istotnych cech pantomimy jest to, że jest zrozumiała w naturalny sposób, dzięki czemu pozwala skutecznie porozumieć się nawet ludziom, którzy, pochodząc z różnych kultur, nie posiadają wspólnego języka. Pytanie o pochodzenie języka jest jednym z najbardziej fundamentalnych, a jednocześnie intrygujących pytań dla całej zachodniej tradycji intelektualnej. W opinii niektórych badaczy zagadnienie to jest „najtrudniejszym problemem współczesnej nauki”, natomiast najważniejsi przedstawiciele ewolucji języka - interdyscyplinarnego pola badawczego, które bezpośrednio podejmuje ten problem - uważają, że komunikacja pantomimiczna stanowiła jedno z wczesnych stadiów wyłaniania się języka. Dążąc do systematycznej oceny tego stanowiska, udzielimy odpowiedzi na szereg bardziej szczegółowych pytań o naturę pantomimy, zakres jej siły ekspresyjnej oraz potencjał przekształcenia w inne - bliższe językowi - formy komunikacji. Czy pantomima pozwala samoistnie - a więc bez użycia dodatkowych środków wyrazu, takich jak komentarz językowy, czy obrazkowy - wyrazić skomplikowane znaczenia? Czy pantomima wykonywana w tak zwanym „łańcuchu transmisyjnym” (kolejno od osoby do osoby na zasadzie „głuchego telefonu”) będzie stawała się coraz prostsza i skuteczniejsza w komunikacji? Czy wielokrotne powtarzanie takich komunikatów doprowadzi do wyłonienia się pewnej rudymentarnej struktury - na przykład określone gesty zaczną pełnić role zbliżone do tych jakie pełnią części zdania? Ekspresja pantomimiczna ujawnia się w wielu różnorodnych zachowaniach komunikacyjnych człowieka - jej elementy obecne są między innymi w komunikacji międzykulturowej, grach towarzyskich, widowiskach i przedstawieniach czy ceremoniach. Jest więc ona zjawiskiem wieloaspektowym, którego badanie wykracza daleko poza zakres jednej dyscypliny naukowej. Do podjęcia tej tematyki powołany zostanie interdyscyplinarny zespół, którego kompetencje obejmują metody badawcze językoznawstwa i semiotyki, ale także teatrologii i teorii literatury, czy wreszcie psychologii eksperymentalnej i badań nad gestami. Rdzeniem projektu jest plan badań eksperymentalnych, w których nagramy komunikację pantomimiczną, która będzie wykonywana w szeregu różnych warunków i specjalnie zaaranżowanych sytuacji. Zebrany materiał zostanie następnie poddany analizom w celu ustalenia powtarzających się w nim charakterystycznych wzorów ruchowych. Będzie on również stanowić bodziec do użycia w badaniach nad przetwarzaniem komunikatów pantomimicznych.